

Okruhy k opakování učiva k maturitě ze ZSV

Přehled tematických celků:

1. Člověk jako osobnost (psychologie)
2. Člověk ve společnosti (sociologie)
3. Člověk jako občan I (politologie)
4. Člověk jako občan II (stát a právo)
5. Člověk v právních vztazích (systém práva)
6. Člověk v ekonomickém životě (ekonomie)
7. Člověk jako světoobčan (mezinárodní vztahy, globalizace, globální problémy)
8. Člověk na cestě k moudrosti (filosofie a etika)

Obsah tematických celků:

1. Člověk jako osobnost **(psychologie)**

- Osobnost člověka: Etapy lidského života, učení, zásady efektivního učení, rozvoj osobnosti, sebevýchova, náročné životní situace a jejich řešení, psychohygienu
- Psychické vlastnosti: schopnosti, temperament, charakter
- Psychické jevy: Rozdělení psychických jevů, vnímání, myšlení, paměť, emoce, vůle, pozornost, počitek, vjem, představa
- Psychologie jako věda: dějiny psychologie, základní psychologické směry, předmět psychologie

2. Člověk ve společnosti **(sociologie)**

- Člověk ve společnosti: Člověk – tvor společenský, proces socializace, sociální struktura společnosti, sociální mobilita, sociální pozice a role, skupinové normy
- Sociální útvary: Základní sociální útvary, sociální skupina a její typy, rodina jako základní sociální skupina ve společnosti
- Sociální vztahy: Sociální interakce, formální a neformální sociální vztahy, zásady efektivní komunikace, přístupy k řešení konfliktů
- Kultura a civilizace: Vymezení pojmu kultura, pluralita hodnot, náboženství, sekty, úloha masmédií ve společnosti
- Základní společenské problémy: Sociální problémy a deviace, rasismus, šikana, terorismus
- Sociologie jako věda

3. Člověk jako občan I **(politologie)**

- Demokracie: Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování, kontrola státní moci v demokracii
- Participace občanů v politickém životě: Přímá demokracie, volební systémy, parlamentní, krajské a komunální volby
- Občanská společnost: Pojem občan, občanská společnost, společenské organizace a hnutí jako konkrétní formy občanských společností
- Politologie jako věda

4. Člověk jako občan II **(stát a právo)**

- Stát a národ: Stát, národ, národní stát, teorie vzniku státu, účel a funkce státu, typy a formy státu, demokratický a právní stát
- Náš stát: Vznik a vývoj Československa a Česka, symboly české státnosti
- Ústava: Ústava ČR, lidská práva
- Rozdělení státní moci: Moc zákonodárná, výkonná a soudní, struktura orgánů státní moci (parlament, prezident, vláda, ČNB, NKÚ, státní zastupitelství a soudy), princip vzniku zákonů
- Státní správa a samospráva: Územní rozdělení ČR, úloha krajů a obcí

5. Člověk v právních vztazích **(systém práva)**

- Základní pojmy: Morálka, právo, právní normy a právní síla, zákonnost, vina, právní vědomí
- Právní řád ČR: Druhy právních norem a předpisů
- Právní ochrana občanů: Její účel a orgány, které ji zajišťují
- Právní vztahy: Subjekt práva, fyzická a právnická osoba, právní osobnost a svéprávnost
- Systém práva: Právo soukromé a veřejné, důležitá právní odvětví a jejich prameny
- Občanské právo: Pojem a obsah, právní úkon a jeho typy, absolutní a relativní majetková práva, důležité typy občanskoprávních smluv, nároky vzniklé ze smluv (zejména reklamace), dědictví, občanské soudní řízení
- Rodinné právo: Právní podmínky vzniku a zániku manželství, vztahy mezi rodiči a dětmi, majetkové vztahy v rodině, druhy náhradní rodinné výchovy
- Pracovní právo: Právní podmínky vzniku, změny a zániku pracovního poměru, pracovní smlouva, nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, kvalifikace a rekvalifikace v pracovněprávních vztazích
- Trestní právo: Trestný čin, hranice trestní odpovědnosti a rozdíl mezi nezletilým a mladistvým, státní zástupce, advokát, notář, průběh trestního řízení

6. Člověk v ekonomickém životě **(ekonomie)**

- Ekonomie a ekonomika: Mikroekonomie, makroekonomie, trh, regulace trhu, tržní mechanismus, konkurence
- Základní ekonomické pojmy: potřeby, statek, služba, výroba, spotřeba, ekonomie, ekonomika, ekonomika zvyková, příkazová a tržní
- Podnikání: Podstata, zisk jako cíl, živnost, živnostenský list, obchodní společnosti
- Peníze: Funkce peněz, inflace, cenné papíry, Burza a RM systém, bankovní systém, peněžní trhy
- Člověk ve sféře práce: Ucházení se o zaměstnání, výběr zaměstnanců, mzda – hrubá a čistá + složky mzdy, nezaměstnanost, sociální síť
- Hospodářská politika státu: Měnová, fiskální a důchodová politika, státní rozpočet, daně, ukazatele výkonnosti národního hospodářství, hlavní ekonomické směry

7. Člověk jako světoobčan **(mezinárodní vztahy, globalizace, globální problémy)**

- Pojem globalizace, projevy globalizace, její dopad na ČR
- Globální problémy planety
- Evropská integrace: Historie evropských struktur, současně důležitá mezinárodní organizace, problematika našeho postupného začleňování do evropských struktur, zejm. do Evropské unie
- Důvody vytvoření, význam a výhody společné měny členských států EU
- Systém kolektivní sebeobran (NATO) a kolektivní bezpečnosti (RB OSN)

8. Člověk na cestě k moudrosti **(filosofie a etika)**

- Smysl filosofie a její význam v životě člověka: Vznik názvu filosofie, základní orientace v dějinách filosofie, údiv a pochybování jako předpoklad filosofického tázání, filosofie a „selský rozum“, filosofie a věda, filosofie a víra, parciální pohledy dílčích věd a celistvý pohled filosofie, úloha filosofie v každodenním životě člověka
- Starověká filosofie
- Středověká a renesanční filosofie
- Novověká filosofie
- Filosofie moderny (od poloviny 19. století dodnes)
- Česká filosofie
- Etika: Etika a mravy (mravnost), etika a morálka, etika a etiketa, etika a právo, základní etické pojmy
- Morálka a mravnost: Vznik, kořeny a historické proměny morálky, mravní hodnoty a normy, jejich závaznost a vynutitelnost, právo jako minimum morálky, mravní rozhodování a odpovědnost
- Svoboda vůle a svědomí: Míra svobody v lidském jednání a rozhodování, pocit a pojem viny, svědomí
- Praktická etika: Základní mravní povinnosti člověka, zakotvení člověka v rodině a ve společnosti, profesní etika